

MIDDELEEUWSE MINIATUREN DIGITAAL HERBOREN

Eind vorig jaar zag de meme generator Medieval Memes het licht. Een korte reconstructie van het creatieve (design thinking-)maakproces.

Februari 2020, donderdagavond, een design thinking-sessie in de Koninklijke Bibliotheek (KB). Een groepje jongeren staat over een tafel gebogen. Ze zijn druk in de weer met een stapel printjes. Ze lachen, maken grappen en stellen vragen. Het onderwerp? Miniaturen uit middeleeuwse handschriften.

Het succesverhaal van Medieval Memes (medievalmemes.org) begint zoals veel succesverhalen: met een goed idee. Als Robert Krom, klantfunctiemanager bij de KB, diep in de digitale catacomben van de bibliotheek een database vol gedigitaliseerde middeleeuwse miniaturen vindt, legt hij een link die niemand eerder nog had gelegd: die met internetmemes. 'In de internetcultuur zie je doorlopend middeleeuwse plaatjes voorbijkomen. Niet zo gek, want wat je ziet op die miniaturen is vaak ontzettend grappig. Jongeren gebruiken ze in memes om op een ludieke manier te reflecteren op hun leven. Dat gaat verder dan alleen lol maken: op fora gaan jongeren met elkaar in gesprek over de inhoud van de plaatjes. Mijn eerste gedachte was: kunnen wij niet een meme generator maken op basis van onze digitale middeleeuwse collectie, waarin onze specialisten uitleggen wat er op de plaatjes te zien is?'

Aantrekken jonger publiek

Krom komt in contact met Kees Teszelszky, conservator digitale collecties bij de KB. Teszelszky breekt al jaren zijn hoofd over hoe het mogelijk

Ilse Rombout

Werkt bij de Koninklijke Bibliotheek als programmamanager en facilitator aan andere van de vernieuwing van de website en de meme generator

is om de gedigitaliseerde bibliotheekcollectie een actuele betekenis te geven die past bij de huidige internetcultuur. Tot nu toe werden de collecties vooral gebruikt in wetenschappelijk

'Jongeren gebruiken middeleeuwse plaatjes in memes om op een ludieke manier te reflecteren op hun leven'

In de rubriek 'KB Onderzoekskroniek' beschrijven medewerkers van de afdeling Onderzoek van de Koninklijke Bibliotheek hun resultaten, trends en vondsten.

onderzoek en onderwijs en werden ze door meestal wat oudere geïnteresseerden bekeken. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat ook een jonger publiek interesse krijgt in al dat moois in de KB en daar creatief mee aan de haal gaat?, zo vraagt de conservator zich af.

Krom en Teszelszky gaan aan de slag om de creatieve breinbrouwsels van de middeleeuwse miniaturisten de eenentwintigste eeuw in te slepen. Zoals de makers in de middeleeuwen reflecteerden op hun cultuur door het maken van soms bizarre afbeeldingen in de verluchte handschriften, zo zijn diezelfde plaatjes bij uitstek geschikt als visueel commentaar op onze tijd.

Inzet van design thinking

Krom vindt al snel een partner in Romeo Vreeken, creative director bij creatief bureau Doyle (voorheen: Blis Studio). Samen doen ze een subsidieaanvraag bij het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en krijgen ze budget om het idee te valideren. Dat doen ze door middel van design thinking. Ze brengen een groep jongeren bijeen in de KB en laten hen spelen met kopieën van de miniaturen. De resultaten zijn veelbelovend. Niet alleen maken de jongeren uit zichzelf memes, ook stellen ze meteen vragen aan de aanwezige specialisten.

Op basis van de resultaten van de design thinking-sessie wordt de bouw van de meme generator gesubsidieerd. De KB maakt – samen met kunsthistoricus Sanne Frequin (Universiteit Utrecht/Universiteit Leiden) – de inhoudelijke teksten en video's, Doyle ontwerpt en ontwikkelt de generator. Vreeken: 'Het was voor ons de eerste keer dat we met erfgoedmateriaal aan de slag konden gaan. Door de bijzondere samenwerking hadden we veel vrijheid. Robert en Kees waren heel intrinsiek gemotiveerd, dat is bij commerciële klanten vaak toch anders. We merkten dat iets echt nieuws maken om echte creativiteit vraagt. Je hebt durvers nodig.'

Resultaten

Op 24 november gaat Medieval Memes live. De pers is enthousiast en de meme generator gaat viraal op sociale media. De resultaten tot nu toe? Meer dan 20.000 unieke bezoekers wereldwijd en bijna 12.000 memes en video's die meer dan 40.000 keer zijn bekeken. De middeleeuwse miniaturen uit de kluisen van de KB zijn digitaal herboren in de moderne internetcultuur.